UiO : Naturhistorisk museum

Kristina Bjureke, UiO, Oslo 28.01.2016

Hur vi jobbar med invasiva arter i Norge

Första rødliste 2006 og svarteliste 2007

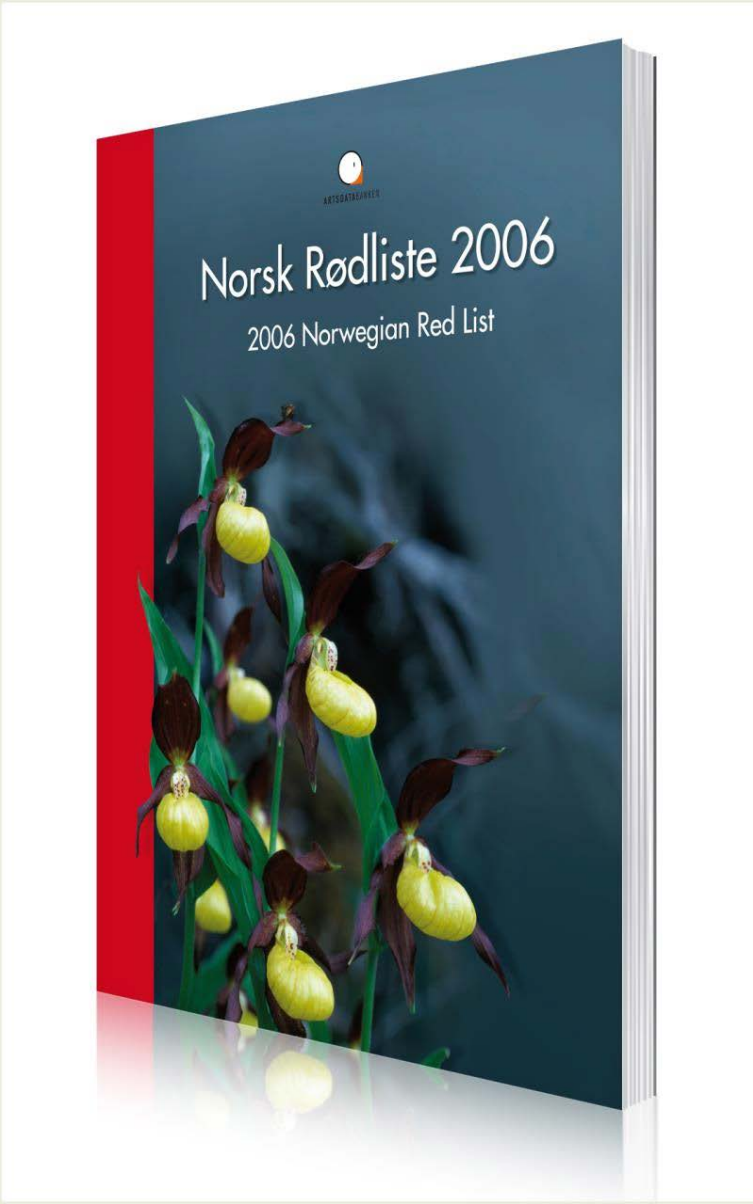

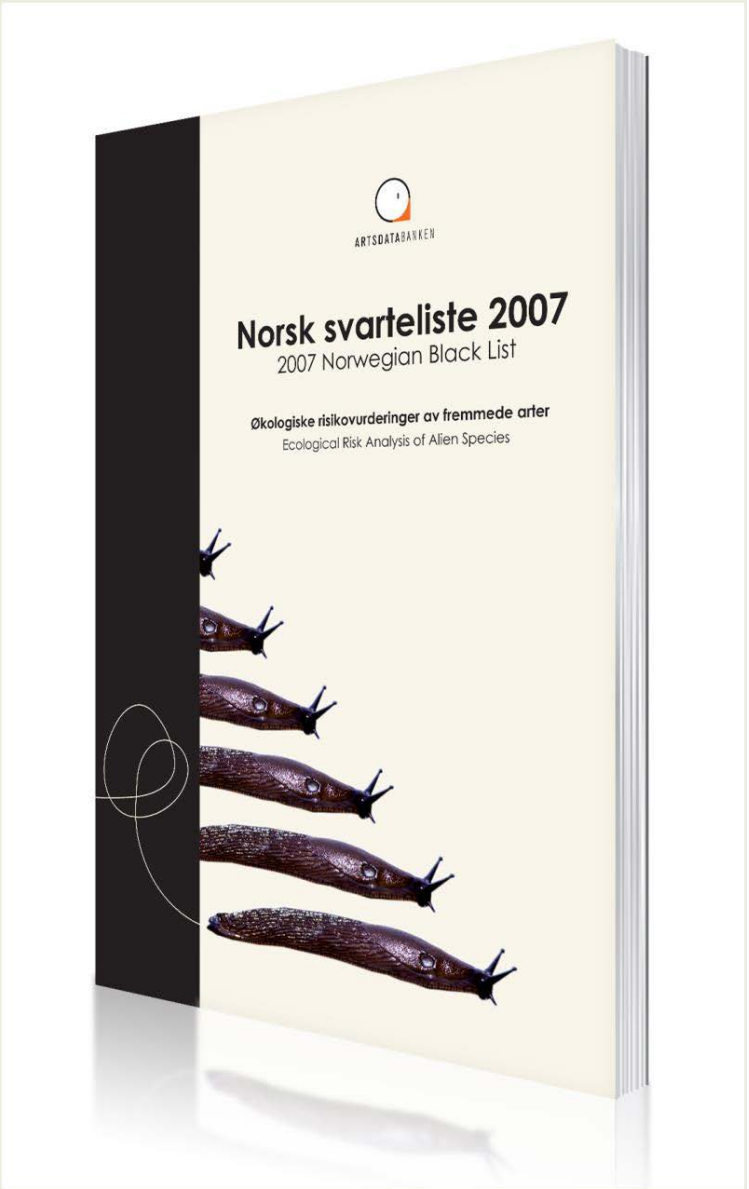

Nästa Rødliste 2010 og svarteliste 2012

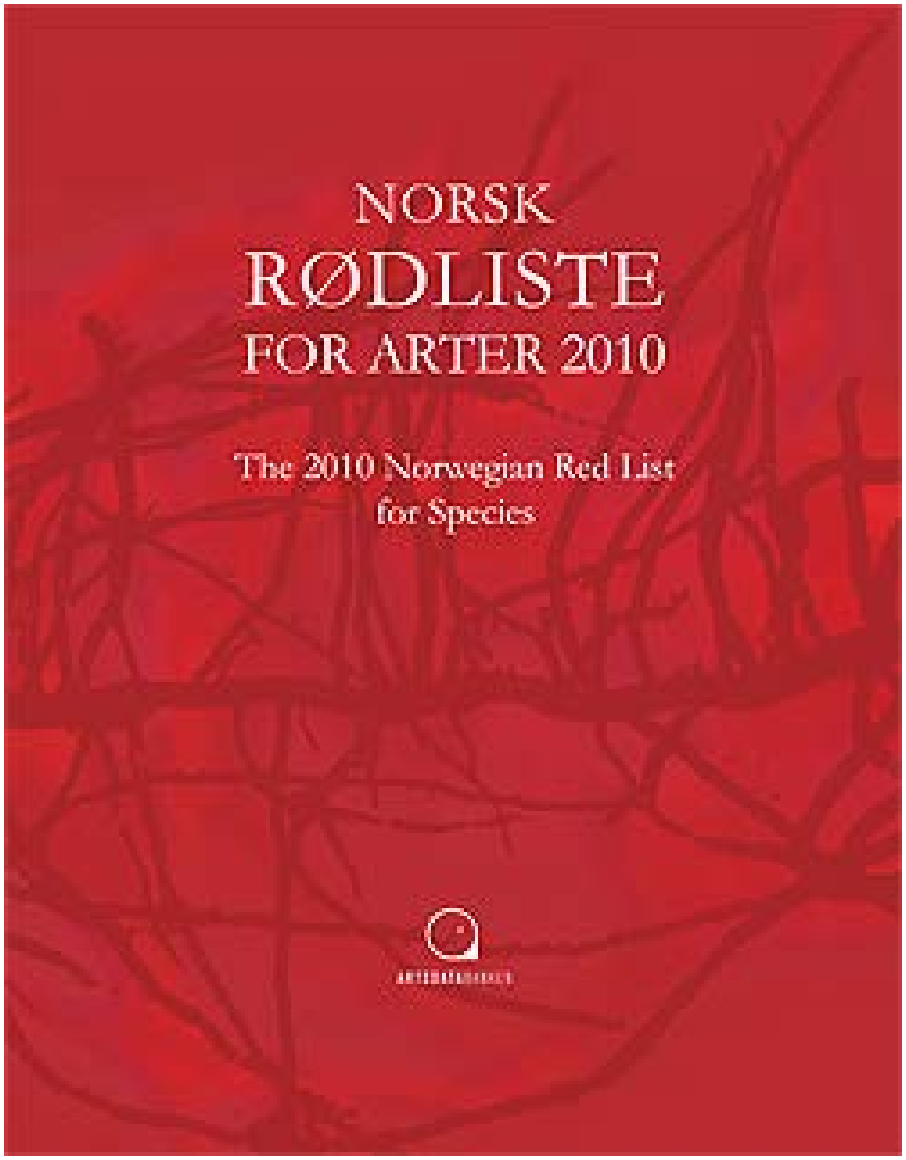

Vem är naturlig och vem är introducerad?

Foto: Kristina Bjureke

Främmande arter og Artsdatabankens mandat:

Vurdera ekologisk risk knutet till arter som inte är naturligt hemmehörande i Norge (främmande arter)

Ha översikt över introducerade arter som är påvisade i Norge

Alle arter – inte bara växter

Att bara ha en liten begränsad utbredning är inte nog för att komma med på Norsk rödlista

Eksempel:

Säfferot *Seseli libanotis*

Norsk svarteliste 2007

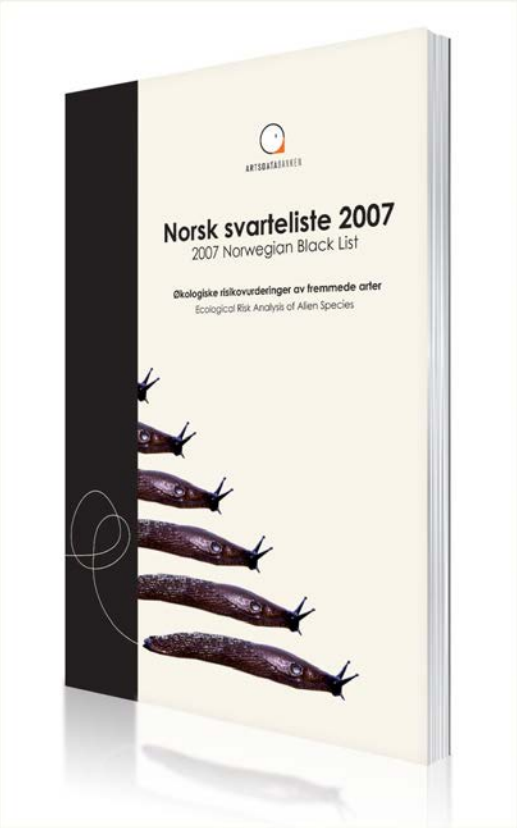

- använde tre risikokategorier:
- Hög risk – 93 arter,
- Okänd risk (manglende kunnskap) – 83 arter,
- Låg risk – 41 arter.

Stora regionala skillnader
– et långt land med många klimatsoner

I nord

Praktmjölke
Chamerion latifolium

I syd

Boerstånds
Senecio inaequidens

Regionala problemarter

Tromsöloka

Skunkkalla
Lysichiton americanus

Hot mot biologisk mångfald: Regionala handlingsplaner

Farlig giftplante funnet i Oslo
Et felt med boersvineblom er oppdaget på havna i Oslo.

Blomsten kan forgifte andre planter, dyr og mennesker.

• •

Ekspertene frykter at den giftige planten vil spre seg til nye områder. Mennesker kan få leverskader dersom de drikker melk fra kuer som har spist boersvineblom. *Senecio inaequidens*

VG.

Farlig giftblomst *Senecio inaequidens* slår rot i Norge

VG nett 19.10.2010

Harmlösa och problematiska arter

Vem ska med på svartlistan?

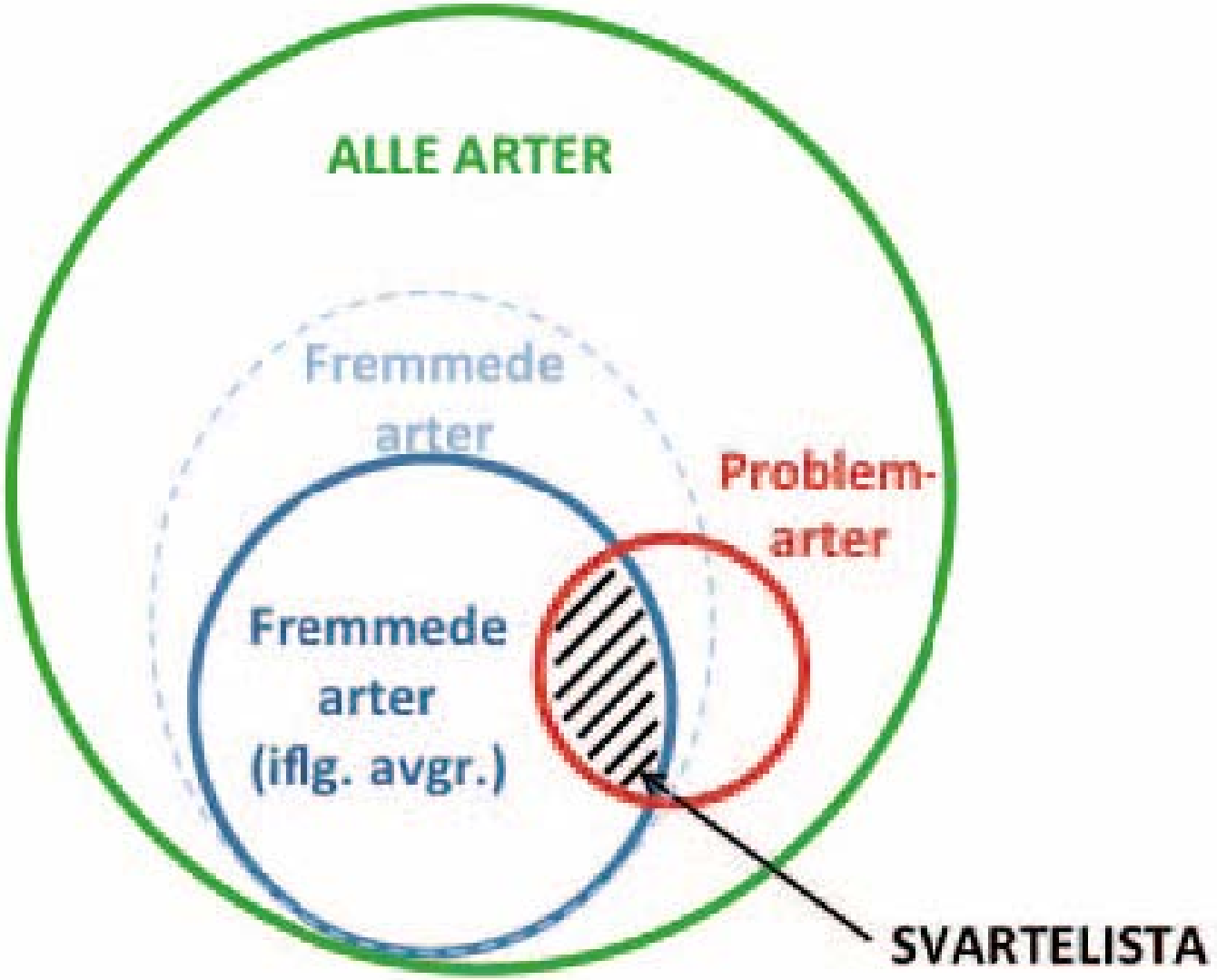

Økologisk effekt

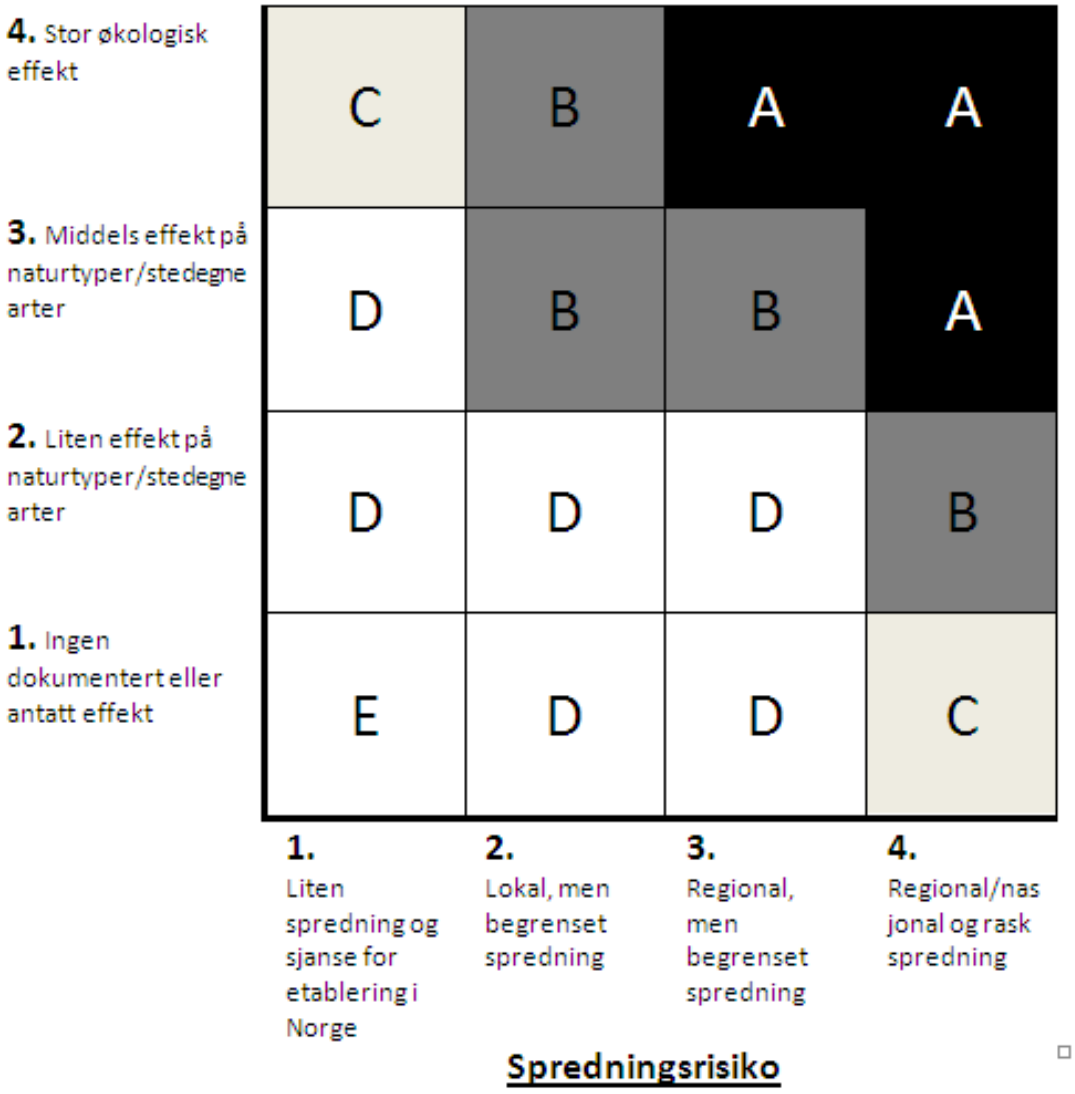

Spredningsrisiko

Ingen/liten sjanse

Lokal, men begrenset i en vanlig naturtype

Regional, men begrenset spredning

Rask spredning over store områder

Økologisk effekt

Ingen kjent effekt

Lokal effekt

Lokal/regional effekt på stedegne arter

Store effekter for nøkkelarter over store områder

Økologisk risikovurdering av fremmede arter - ny metode og kriteriesett

- Kvantitativ metode (utviklet av CBD + våre artseksperter)
- Mulige negative effekter på stedegent naturmangfold (50 år/5 gen. fram i tid)

Invasjonsaksen: 3 kriterier
- Forventet levetid
- Spredning
- Kolonisering av naturtyper

Effektaksen: 6 kriterier
- Arter, naturtyper
- Overføring av gener, patogener

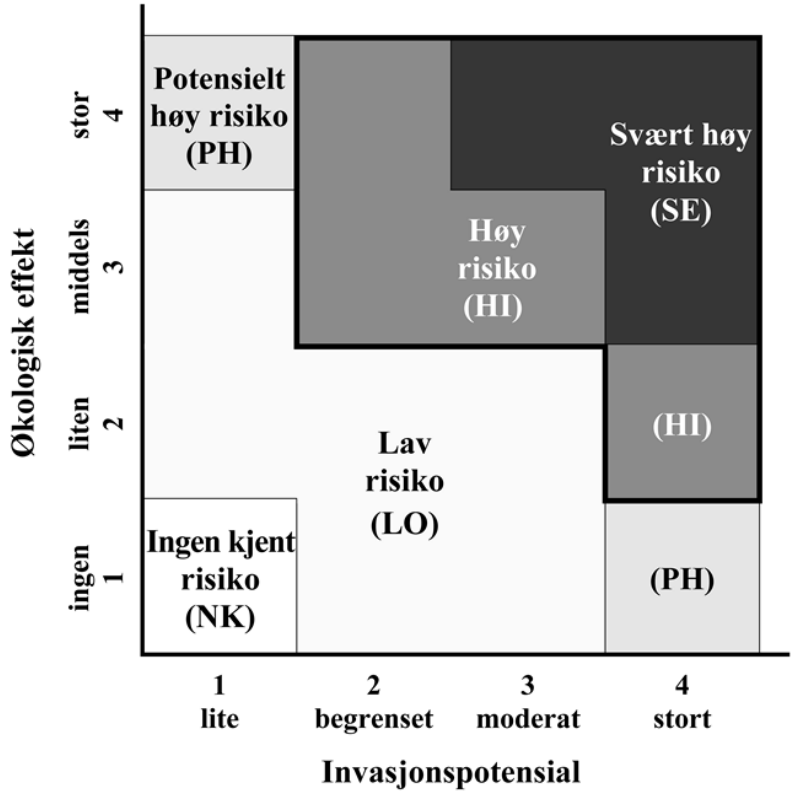

Sandvik, H., Sæther, B.-E., Holmern, T., Tufto, J., Engen, S. & Roy, H. 2013. Towards a generic ecological impact assessment of alien species in Norway: a semi-quantitative set of criteria. – Biodiversity and Conservation 22: 37-62.

Vi ser inte problemet i början

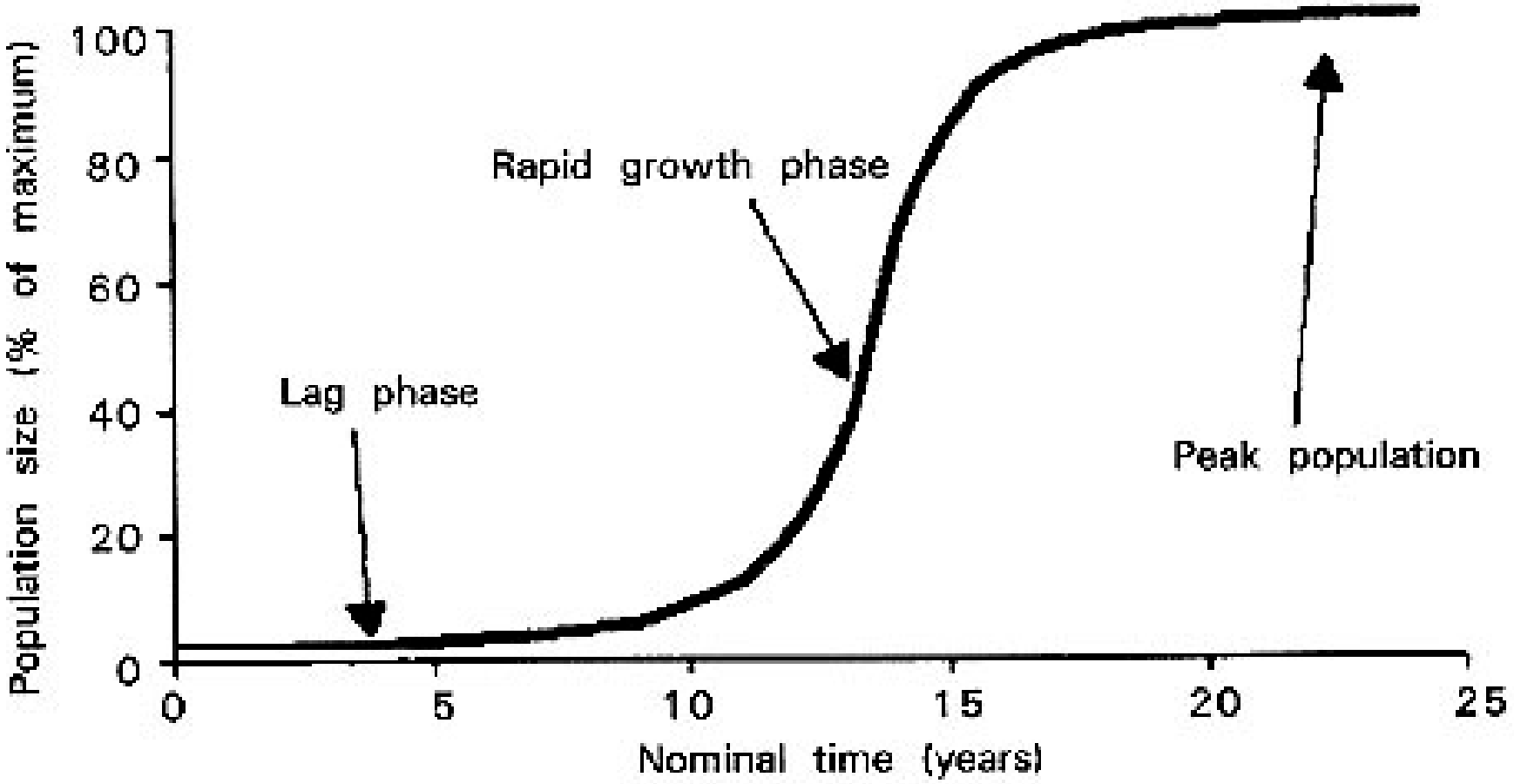

Rød- og svartelistebed i Botanisk hage, Oslo

Innvigt på Biomangfoldagen i 2010

Kristiansand – botaniska trädgården och skolor

Brun tulkört

Vincetoxicum rossicum

Sprides med vind

Foto: Kristina Bjureke

1890

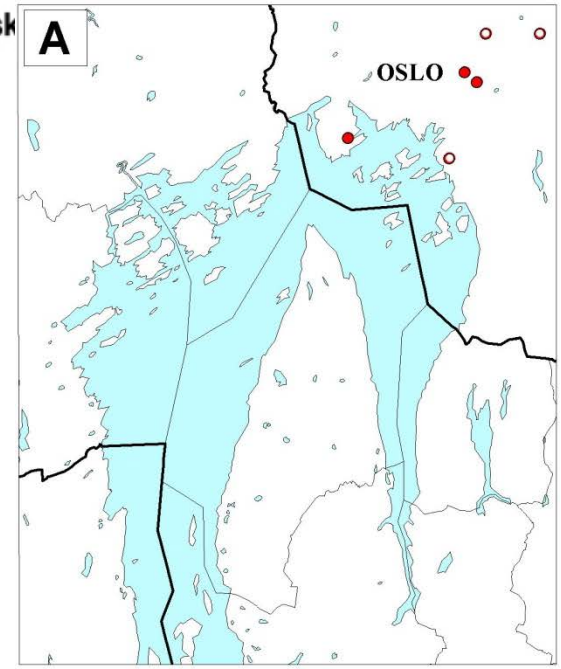

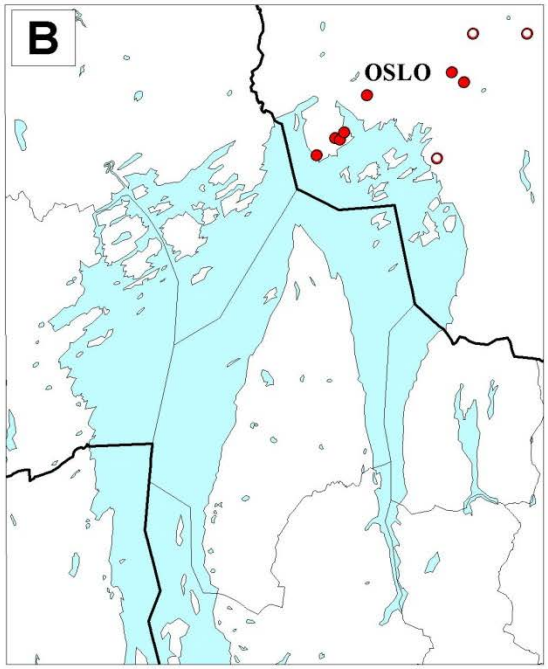

1930

Spridning av Brun tulkört i Indre Oslofjord

1970

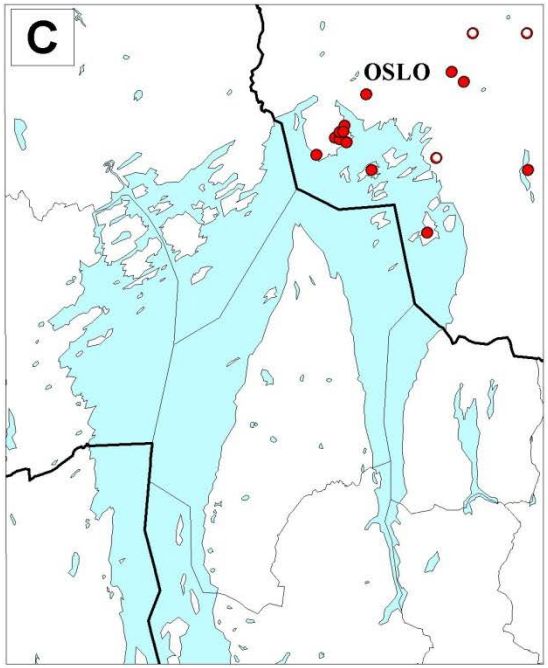

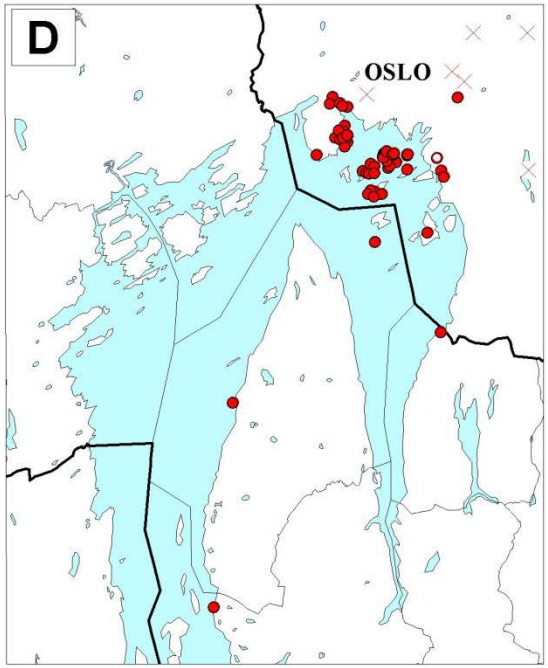

2006

Parkslide

Reynoutria japonica

- Opprinnelse: NØ Asia
- Spres med rotskudd, biter av stengler
- Avfall fra hager eller massetransport

Foto: Kristina Bjureke

Kanadensiskt gullris

Solidago canadensis

Foto: Kristina Bjureke

Opprinnelse: Nord-Amerika

Spres med rotskudd eller frø

Vresros *Rosa rugosa*

Opprinnelse: NØ Asia

Spres med frø og rotskudd

Ryssgubbe

Bunias orientalis

Opprinnelse: Vest-Asia, Øst-Europa

Sprer seg med frø. Formerings-knopper på påleroten.

Silverarv

Cerastium tomentosum

Opprinnelse: Italia

Eks. på art som kun er en trussel i spesielle naturtyper: åpen grunnlendt kalkmark, strandberg, langs kysten

Silverarv på Bleikøya i indre Oslofjord

Foto: Kristina Bjureke

Kaukasiskt fetblad

Phedimus spurius

Opprinnelse: Kaukasus

Vegetativ spredning.
Danner tette matter.

Bitterkrassing

Lepidium latifolium

Opprinnelse:
Sørøst Europa,
Vest-Asia

Strandsoner,
Naturvernområder

Frøformering
Vegetativt med
jordstengler

Vilken art är på rödlista och vilken är på svartlista?

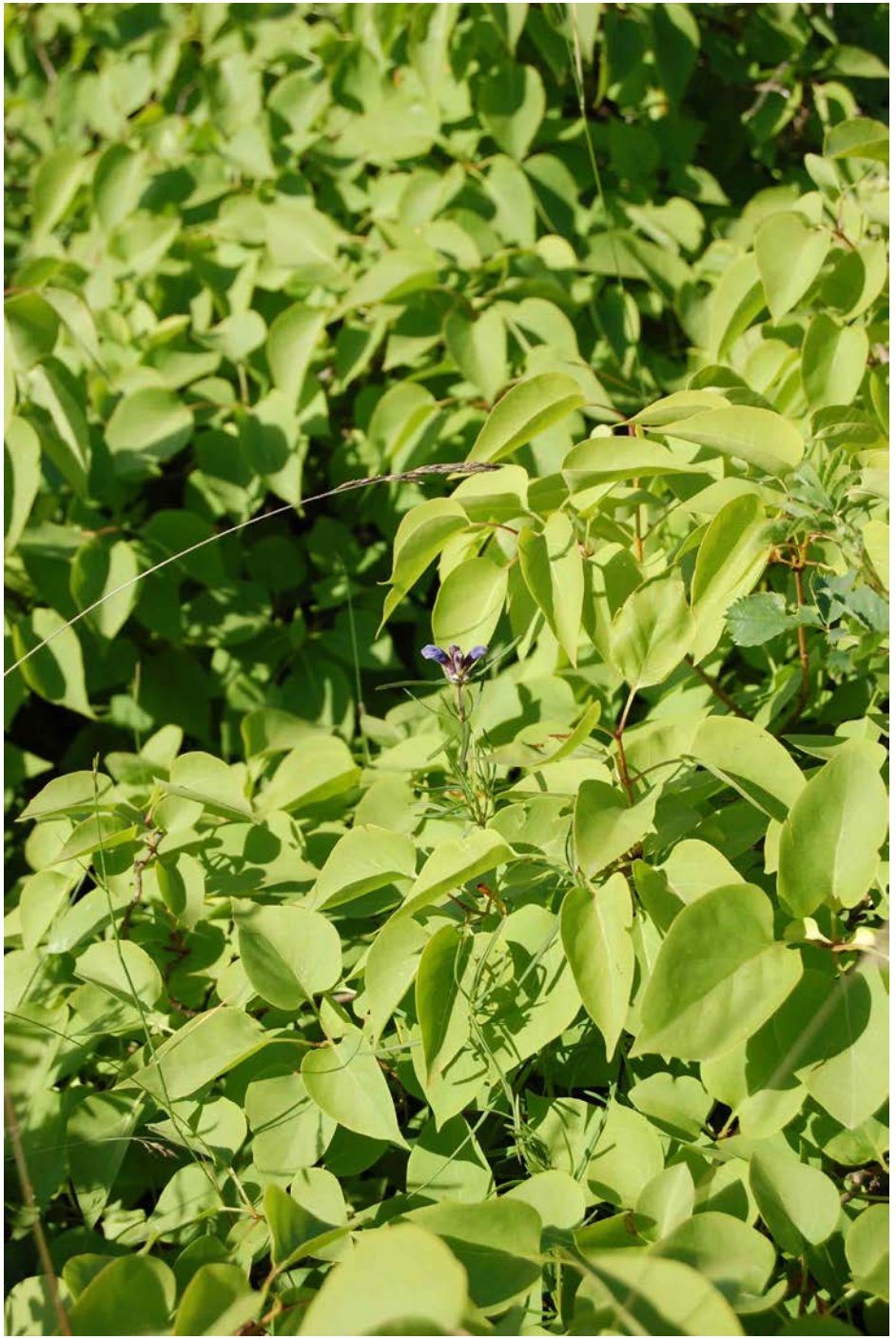

Foto: Kristina Bjureke

UiO : Naturhistorisk museum

Information och upplysning för grupper

Information är viktigt!

Kurs for lærere

Studenter og Skoleklasser

Hagelag

Generelt publikum

Information och upplysning för besökare

UiO : Naturhistorisk museum

Norsk Botanisk Forening

Foreningen for alle interesserte i ville planter i Norge

Pøbelgrandugnad

- Nasjonalt arrangement over hele landet siste helgen i september hvert år
- Dugnader i verneområder med fokus på å fjerne fremmede bartrær (sitkagran, edelgran, lerk osv.) og svartelista planter

Pilotprosjekt i Nedre Eiker

- Samarbeid mellom kommunen og Buskerud Botaniske Forening
- Mål: skape oppmerksomhet blant innbyggerne i kommunen om utfordringene med svartelista hageplanter og begrense spredning
- Informasjonsbrosjyre ble lag og sendt til alle kommunens innbyggere

6 NYHETER Fredag 17. juni 2016 EIKERBLADET

LUKEDUGNAD VED MILETJERN: Målfrid Torsøe-Lyngmyr (8) og Anna Ulhaim (7) var med i lukekorpset som fjerner uønskede arter i naturlandskapet.

Lukekorpset trommet sammen dugnad ved Miletjern

Tar vare på området

Pilotprosjekt i Nedre Eiker

- Foreningen organiserte dugnader i samarbeid med skoler, der alle innbyggerne i kommunen ble invitert.
- Opprettet et eget lukekorps med engasjerte frivillige
- Kommunen opprettet mottak for svartelista hageavfall
- Kommunen satt i gang bekjempelse av utvalgte

Norsk Botanisk Forening

Kartleggingsdugnad

- Årlige kartleggingsarrangement og kartleggingskurs
- Stor frivillig innsats og kompetanse på kartlegging av fremmede planter

Undervisning och praktisk arbete i samarbeid med skolor

Undervisningsopplegg UTE i naturen

Fremmede arter i norsk natur (svartelista arter)

* Elevene får et innblikk i fremmede, problematiske arter i norsk natur og hvilke konsekvenser det har for norske stedegne arter og naturmangfold. De får også lære om spredningsveiene til disse artene samt tiltak som kan hindre spredning av fremmede arter i norsk natur.

* Elevene vil også få være med ut for å registrere og bekjempe utvalgte fremmede arter i sitt nærmiljø.

Frivilligt arbete

ALIEN ALLEY
STOP
ALIEN INVADER PLANTS
STOP
GREEN POLLUTION